

REPUBLIKA HRVATSKA
Visoki trgovački sud Republike Hrvatske
Berislavićeva 11, Zagreb

Poslovni broj: 8 Pž-3502/2018-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

I
R J E Š E N J E

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Raoula Dubravca, predsjednika vijeća, Josipa Turkalja, suca izvjestitelja i Draženke Deladio, članice vijeća, u pravnoj stvari 1. tužitelja ARIS 2000 d.o.o. za trgovinu i usluge, Zagreb, Fratersčica 60, OIB 06571045637, 2. tužitelja NOVABELA GRUPA, društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge, Zagreb, Augusta Šenoe 3, OIB 83565636972 i 3. tužitelja HRVOJA ŠIMIĆA, Zagreb, Bleiweisova ulica 27, OIB 45735250142, protiv tuženika NAVA BANKA dioničko društvo u stečaju, Zagreb, Tratinska 27, kojeg zastupa punomoćnica Jaka Ćurić, odvjetnica u Zagrebu, radi povrata instrumenta osiguranja i izdavanja isprava podobnih za upis brisanja založnog prava, odlučujući o žalbama tužitelja protiv presude Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1997/2016 od 12. travnja 2018. u sjednici vijeća održanoj 25. lipnja 2020.

p r e s u d i o j e

I. Odbija se žalba prvotuzitelja Aris 2000 d.o.o. kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1997/2016 od 12. travnja 2018. u dijelu podtočke 1.3. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev za povlačenje s naplate bjanko zadužnice OV-1861/09 od 16. travnja 2009. na iznos od 1.000.000,00 kn i bjanko zadužnice OV-1862/09 od 16. travnja 2009. na iznos od 1.000.000,00 kn te njihovo vraćanje prvotuzitelju, u podtočki 1.4. njezine izreke, u dijelu podtočke 2.3. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev za povlačenje s naplate bjanko zadužnice OV-4390/08 od 26. kolovoza 2008. na iznos od 1.000.000,00 kn i njezino vraćanje prvotuzitelju, u podtočki 2.4. njezine izreke, u dijelu podtočke 3.3. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev za povlačenje s naplate bjanko zadužnice OV-4388/08 od 26. kolovoza 2008. na iznos od 1.000.000,00 kn, bjanko zadužnice OV-4389/08 od 26. kolovoza 2008. na iznos od 500.000,00 kn i bjanko zadužnice OV-5183/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 500.000,00 kn te njihovo vraćanje prvotuzitelju, u podtočki 3.4. njezine izreke te u podtočki 4. njezine izreke.

II. Odbija se žalba drugotuzitelja Novabela grupa d.o.o. kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1997/2016 od 12. travnja 2018. u dijelu podtočke 1.1. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev za povlačenje s naplate bjanko zadužnice OV-5188/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 1.000.000,00 kn i bjanko zadužnice OV-5189/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 1.000.000,00 kn te njihovo vraćanje drugotuzitelju, u dijelu podtočke 2.1. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev za povlačenje s

naplate bjanko zadužnice OV-13136/07 od 7. rujna 2007. na iznos od 500.000,00 kn i njezino vraćanje drugotužitelju, u dijelu podtočke 3.1. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev za povlačenje s naplate bjanko zadužnice OV-5190/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 1.000.000,00 kn i bjanko zadužnice OV-5191/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 1.000.000,00 kn te njihovo vraćanje drugotužitelju.

III. Odbija se žalba trećetužitelja Hrvoja Šimića kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1997/2016 od 12. travnja 2018. u dijelu podtočke 1.2. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev za povlačenje s naplate bjanko zadužnice OV-5192/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 1.000.000,00 kn i bjanko zadužnice OV-5193/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 1.000.000,00 kn i njihovo vraćanje trećetužitelju te u dijelu podtočke 3.2. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev za povlačenje s naplate bjanko zadužnice OV-5194/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 1.000.000,00 kn i bjanko zadužnice OV-5195/10 od 9. studenog 2010. na iznos od 1.000.000,00 kn te njihovo vraćanje trećetužitelju.

r i j e š i o j e

I. Ukida se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1997/2016 od 12. travnja 2018. u dijelu podtočke 1.1. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev drugotužitelja Novabela grupa d.o.o. za povrat dvije bjanko akceptirane mjenice, u dijelu podtočke 1.2. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev trećetužitelja Hrvoja Šimića za povrat dvije bjanko akceptirane mjenice, u dijelu podtočke 1.3. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev prvotužitelja Aris 2000 d.o.o. za povrat dvije bjanko akceptirane mjenice, u dijelu podtočke 2.1. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev drugotužitelja Novabela grupa d.o.o. za povrat dvije bjanko akceptirane mjenice, u podtočki 2.2. njezine izreke, u dijelu podtočke 2.3. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev prvotužitelja Aris 2000 d.o.o. za povrat dvije bjanko akceptirane mjenice, u dijelu podtočke 3.1. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev drugotužitelja Novabela grupa d.o.o. za povrat dvije bjanko akceptirane mjenice, u dijelu podtočke 3.2. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev trećetužitelja Hrvoja Šimića za povrat dvije bjanko akceptirane mjenice, u dijelu podtočke 3.3. njezine izreke kojim je odbijen zahtjev prvotužitelja Aris 2000 d.o.o. za povrat dvije bjanko akceptirane mjenice te u točkama II. i III njezine izreke i predmet u navedenom dijelu vraća tom sudu na ponovno suđenje.

II. O troškovima žalbenog postupka prvostupanjski sud će odlučiti u konačnoj odluci.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je u cijelosti tužbeni zahtjev za povlačenje s naplate bjanko zadužnica preciziranih u izreci presude i njihovo vraćanje tužiteljima, zahtjev za vraćanje bjanko akceptiranih mjenica i zahtjev za izdavanje isprava kojim se dopušta uknjižba brisanja založnog prava na nekretninama preciziranim u izreci presude (točka I. izreke), odbijeni su tužitelji sa zahtjevom za naknadu troškova parničnog postupka u cijelosti (točka II. izreke), naloženo je tužiteljima nadoknaditi tuženiku troškove parničnog postupka u iznosu od 886.375,00 kn (točka III. izreke), odbijen je tuženik sa zahtjevom za naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 117.850,00 kn (točka IV. izreke) i odbijen je tuženik sa zahtjevom za naknadu troškova sudske pristojbe u iznosu od 2.500,00 kn (točka V. izreke).

Prvostupanjski sud je odluku utemeljio na stajalištu da tužitelji nisu dokazali da su podmirili potraživanja tuženika te da tražbine tuženika nisu zastarjele, jer na predmetne tražbine valja primijeniti desetogodišnji zastarni rok, propisan odredbom čl. 233. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 35/05, 41/08; dalje: ZOO). Odluka o troškovima postupka donijeta je na temelju odredbe čl. 154. st. 1. Zakona o parničnom postupku, „Narodne novine“ broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/07, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14, 70/19; dalje: ZPP).

Tužitelji su podnijeli žalbe, iz čijeg sadržaja proizlazi da ih podnose protiv točaka I., II. i III. izreke prvostupanjske presude, zbog svih žalbenih razloga propisanih odredbom čl. 353. st. 1. ZPP-a.

U žalbama, u bitnome, navode da je počinjena bitna povreda propisana odredbom čl. 354. st. 2. t. 6. ZPP-a jer je prvostupanjski sud odredio vještačenje prije nego je pribavio svu potrebnu dokumentaciju, čime su tužitelji onemogućeni u raspravljanju pred sudom.

Navode da je počinjena i bitna povreda iz čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a, a ujedno je pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, jer prvostupanjski sud ne navodi razloge zbog kojih odbija zahtjev za povrat bjanko akceptiranih mjenica koje su predane kao sredstvo osiguranja, iz obrazloženja prvostupanjske presude nije razvidno postojanje kakvih pravnih odnosa između parničnih stranaka je prvostupanjski sud utvrdio, osobito u odnosu na sklopljene sporazume o osiguranju zasnivanjem založnog prava na nekretninama, niti je prvostupanjski sud utvrdio kada su dospjele pojedine tražbine tuženika, niti je li i kojom je radnjom tuženik prekinuo tijek trogodišnjeg zastarnog roka.

Također ističu da paušalnost obrazloženja prvostupanjske presude potvrđuje postojanje razloga za izuzeće suca u smislu odredbe čl. 71. t. 7. ZPP-a i diskriminaciju tužitelja tijekom prvostupanjskog postupka.

Nadalje, ističu i da su sporazumi o osiguranju zasnivanjem založnog prava na nekretninama ništetni jer su protivni odredbama čl. 262. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj: 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05, 67/08; dalje: OZ) u vezi sa čl. 254. i čl. 269. OZ-a kao i odredbama čl. 54. st. 1. i st. 6. Zakona o javnom bilježništvu („Narodne novine“ broj: 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09; dalje: ZJB).

Navode da tražbine iz ugovora o kreditu sklopljenih između pravnih osoba zastarijevaju za tri godine, slijedom čega isti zastarni rok valja primijeniti i na tražbine iz zadužnica koje su predane kao sredstvo osiguranja.

Pobijaju i odluku o troškovima postupka jer prvostupanjski sud nije precizirao koji iznos troškova je svaki pojedini tužitelj dužan nadoknaditi tuženiku, a tužitelji nisu jedinstveni suparničari.

Tužitelji predlažu presudu i rješenje preinačiti ili ukinuti. Svaki od tužitelja potražuje trošak sudske pristojbe na žalbu u iznosu od 5.000,00 kn.

Tuženik nije podnio odgovor na žalbe.

Žalbe tužitelja su djelomično osnovane.

Predmet spora je zahtjev za povlačenje s naplate i predaju zadužnica kao i bjanko akceptiranih mjenica pojedinom tužitelju te izdavanje isprava kojima se dopušta uknjižba brisanja upisanih založnih prava na nekretninama prvotuzitelja.

Pobijana presuda je ispitana na temelju odredbe čl. 365. st. 2. ZPP-a, u granicama razloga navedenih u žalbi, pri čemu je drugostupanjski sud pazio po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnoga prava.

Neosnovani su navodi tužitelja da paušalnost obrazloženja prvostupanjske presude potvrđuje postojanje razloga za izuzeće suca u smislu odredbe čl. 71. t. 7. ZPP-a. Nedostaci presude preispituju se u žalbenom postupku, ali oni nisu niti potvrda navodne diskriminacije tužitelja, niti razlog za izuzeće suca. Stoga nije počinjena bitna povreda iz čl. 354. st. 1. ZPP-a u vezi sa čl. 71. t. 7. ZPP-a koju prema sadržaju žalbenih navoda tužitelji ističu.

Nadalje, neosnovani su žalbeni navodi da je počinjena bitna povreda propisana odredbom čl. 354. st. 2. t. 6. ZPP-a. Tužitelji smatraju da je predmetna povreda počinjena jer je prvostupanjski sud odredio vještačenje na okolnost da su ispunjene sve tražbine tuženika radi osiguranja kojih su sklopljeni sporazumi o osiguranju novčanih tražbina zasnivanjem založnog prava na nekretninama prvotuzitelja prije nego je pribavio svu dokumentaciju.

Međutim, na temelju odredbe čl. 259. st. 2. ZPP-a vještaku se mogu davati razjašnjenja, a na zahtjev vještaka mogu se izvoditi i novi dokazi da bi se utvrdile okolnosti koje su važne za stvaranje mišljenja vještaka. Dakle, nije potrebno da u trenutku kada se određuje izvođenje dokaza vještačenjem bude prikupljena sva dokumentacija, jer je vještak može i naknadno zatražiti od stranaka. Napominje se i da je točkom IV. izreke rješenja Trgovačkog suda u Zagrebu, poslovni broj P-1997/2016 od 18. srpnja 2017., kojim je određeno izvođenje dokaza vještačenjem, određeno da će vještak pozvati stranke da dostave kompletnu knjigovodstvenu dokumentaciju vezanu za svoj poslovni odnos te po potrebi zatražiti i pregledati ostalu dokumentaciju koja može biti od utjecaja na izradu nalaza i mišljenja.

S obzirom na to da tužitelji nisu položili predujam za vještačenje, do izvođenja dokaza vještačenjem nije ni došlo, pa nije bilo ni moguće da vještak zatraži eventualnu dodatnu dokumentaciju. Slijedom navedenog, tužitelji nisu bili onemogućeni u raspravljanju pred sudom.

Osnovani su, međutim, žalbeni navodi da je počinjena bitna povreda propisana odredbom čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a, iz razloga što prvostupanjska presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama.

Naime, prvostupanjski sud u obrazloženju presude navodi koje su činjenice stranke iznijele i koje su dokaze predložile, ali ne navodi koje je odlučne činjenice sud utvrdio, već navodi jedino odredbu materijalnog prava koju je primijenio odlučujući o prigovoru zastare. Također, tužitelji osnovano ističu i da u obrazloženju presude nije navedeno iz kojeg razloga sud odbija dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na povrat mjenica.

Budući da se u odnosu na dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na povlačenje s naplate i vraćanje tužiteljima zadužnica te izdavanje isprava za upis brisanja založnog prava odlučne činjenice mogu utvrditi iz isprava u spisu, ispunjene su pretpostavke za primjenu odredbe čl. 373.a st. 1. t. 2. ZPP-a.

Iz spisa proizlazi da su Ugovor o kratkoročnom kreditu broj 3044 sklopili 5. studenog 2010. tuženik kao kreditor, Destilerija d.o.o. kao korisnik kredita, prvotuzitelj kao sudužnik i založni dužnik i drugotuzitelj i trećetuzitelj kao sudužnici, da su Ugovor o kratkoročnom kreditu broj 3043 sklopili 5. studenog 2010. tuženik kao kreditor, drugotuzitelj kao korisnik kredita, prvotuzitelj kao sudužnik i založni dužnik te društvo Destilerija d.o.o. i trećetuzitelj kao sudužnici te da su Ugovor o kratkoročnom kreditu broj 2971 sklopili 15. siječnja 2010. tuženik kao kreditor, drugotuzitelj kao korisnik kredita, prvotuzitelj kao jamac plataca i založni dužnik i trećetuzitelj kao jamac plataca.

Između stranaka nije bilo prijeporno da su potraživanja tuženika s osnove Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 3044 sklopljenog 5. studenog 2010. i s osnove Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 3043 sklopljenog 5. studenog 2010. dospjela 11. studenog 2011., a potraživanje tuženika s osnove Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 2971 sklopljenog 15. siječnja 2010. te dodatka 1 i dodatka 2 tom ugovoru dospjelo je 30. lipnja 2011.

Tužitelji osnovano ističu da je rok zastare potraživanja iz ugovora o kreditu sklopljenog između pravnih osoba tri godine, u smislu odredbe čl. 228. st. 1. ZOO-a. O navedenom je zastarnom roku pravno shvaćanje zauzeo i Građanski odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske na sjednici održanoj 14. studenog 2013.

Dakle, potraživanja tuženika s osnove Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 3044 sklopljenog 5. studenog 2010. i s osnove Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 3043 su zastarjela 12. studenog 2014., a potraživanja tuženika s osnove Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 2971 sklopljenog 15. siječnja 2010. te dodatka 1 i dodatka 2 tom Ugovoru zastarjela su 1. srpnja 2014.

Međutim, kao sredstvo osiguranja tražbina iz prethodno navedenih ugovora o kreditu tužitelji su predali i zadužnice.

Između stranaka nije bilo prijeporno da je zadužnica OV-13136/07 izdana 7. rujna 2007., a zadužnice OV-5188/10, OV-5189/10, OV-5192/10, OV-5193/10 izdane 9. studenog 2010. te da je tuženik popunio sve navedene zadužnice 20. ožujka 2015. i podnio ih na naplatu kod Financijske agencije 27. ožujka 2015.

Nadalje, nije bilo prijeporno da su zadužnice OV-4388/08, OV-4389/08 i OV-4390/09 izdane 26. kolovoza 2008., zadužnice OV-1861/09 i OV-1862/09 izdane 16. travnja 2009., da ih je tužitelj popunio 19. svibnja 2015. i podnio na naplatu 20. svibnja 2015. te da su zadužnice OV-5190/10, OV-5191/10, OV-5194/10, OV-5195/10, OV-5183/10 izdane 9. studenog 2010., a tuženik ih je popunio 20. ožujka 2015. i podnio na naplatu 27. ožujka 2015.

Odredba čl. 183. st. 1. OZ koja je bila na snazi u vrijeme izdavanja svih prethodno navedenih zadužnica glasi:

„Dužnik može ispravom na kojoj je javno ovjeren njegov potpis dati suglasnost da se radi naplate tražbine određenoga vjerovnika zaplijene svi računi koje ima kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s njegovom izjavom sadržanom u toj ispravi, izravno isplaćuje vjerovniku. Takva isprava izdaje se u jednom primjerku i ima učinak pravomoćnoga rješenja o ovrsi kojim se zapljuje tražbina po računu i prenosi na ovrhovoditelja radi naplate.“

S obzirom na formu isprave, koja predstavlja privatnu ispravu s javno ovjerenim potpisom izdavatelja, neovisno o tome što prema odredbi čl. 183. st. 1. OZ-a, ta isprava ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi, zadužnica izdana sukladno citiranoj zakonskoj odredbi, nije sudska odluka kojom je utvrđeno potraživanje.

Stoga u odnosu na potraživanja iz takve zadužnice nema mjesta primjeni zastarnog roka iz čl. 233. st. 1. ZOO-a prema kojoj sva potraživanja koja su utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom ili odlukom drugoga nadležnog organa, ili nagodbom pred sudom ili drugim nadležnim organom, zastarijevaju za 10 godina, pa i ona za koja zakon inače predviđa kraći rok zastare.

Jednako tako, u odnosu na potraživanja utvrđena zadužnicom nema mjesta niti primjeni trogodišnjeg zastarnog roka koji se primjenjuje na zastaru potraživanja iz ugovora o kreditu sklopljenog između pravnih osoba. Neovisno o tome što je zadužnica predana kao sredstvo osiguranja potraživanja iz ugovora o kreditu, zadužnica je vrijednosni papir, a ne ugovor, te se na nju ne primjenjuje zastarni rok koji se primjenjuje na ugovor.

Budući da u odnosu na potraživanje iz zadužnice nisu propisana posebna ograničenja, niti je propisan posebni rok zastarijevanja, u odnosu na ta potraživanja primjenjuju se opći instituti obveznog prava, pa tako i opći zastarni rok od pet godina propisan odredbom čl. 225. ZOO-a.

Napominje se i da je Vrhovni sud Republike Hrvatske na sjednici Građanskog odjela održanoj 19. studenog 2018. zauzeo stajalište da se na tražbinu iz zadužnice koja je privatna isprava i na kojoj je potpis dužnika samo ovjeren kod javnog bilježnika (zadužnice sastavljene prije 1. siječnja 2011.) i koja nije potvrđena od javnog bilježnika (solemnizirana) primjenjuje opći zastarni rok od pet godina iz čl. 371. ZOO/91 (sada čl. 225. ZOO/05), dok se na tražbine iz zadužnice koje su potvrđene kod javnog bilježnika (solemnizirane) primjenjuje zastarni rok od 10 godina iz čl. 379. ZOO/91 (sada čl. 233. ZOO/05).

Dakle, u konkretnom slučaju, budući da su sve zadužnice izdane prije 1. siječnja 2011., na zastaru potraživanja iz njih valja primijeniti petogodišnji zastarni rok, koji počinje teći od sljedećeg dana nakon dospeljeća potraživanja iz ugovora o kreditu (jer je to prvi dan nakon dana kada je vjerovnik mogao tražiti ispunjenje dužnikove obveze, odnosno naplatu zadužnice).

Dakle, zastarni rok počinje teći od 1. srpnja 2011. u odnosu na zadužnice koje su predane kao sredstvo osiguranja potraživanja iz Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 2971 sklopljenog 15. siječnja 2010. te dodatka 1 i dodatka 2 tom Ugovoru, odnosno od 12. studenog 2011. u odnosu na zadužnice koje su predane kao sredstvo osiguranja Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 3044 od 5. studenog 2010. i Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 3043 od 5. studenog 2010.

Stoga u trenutku predavanja zadužnica na naplatu (27. ožujka 2015. i 20. svibnja 2015.) nije protekao petogodišnji zastarni rok i potraživanja iz zadužnica nisu bila zastarjela.

Posebno se napominje da petogodišnji zastarni rok valja primijeniti i u odnosu na potraživanja iz zadužnica koje su prvotuzitelj i trećetuzitelj predali na temelju Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 2971 kao jamci-placi. Naime, na temelju navedenog ugovora zadužnicu je predao i glavni dužnik, drugotuzitelj, slijedom čega obveza glavnog dužnika na temelju zadužnice nije zastarjela, a iz čega proizlazi da nisu zastarjele ni obveza jamaca-plataca na temelju zadužnica (čl. 126. st. 1. i st. 2. ZOO-a).

U odnosu na dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na izdavanje isprava podobnih za upis brisanja uknjiženog založnog prava, valja napomenuti da je založno pravo na nekretninama prvotuzitelja upisano na temelju Sporazuma o osiguranju novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretninama broj 92210186 od 9. studenog 2011., solemniziranog 9. studenog 2011. kod javnog bilježnika Zdenka Firda iz Zagreba, poslovni broj OV-19073/2010, koji su sklopili tuženik kao vjerovnik, drugotuzitelj kao dužnik i prvotuzitelj kao založni dužnik, na temelju Sporazuma o osiguranju novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretninama broj 92210187 od 5. studenog 2011., solemniziranog 9. studenog 2011. kod javnog bilježnika Zdenka Firda iz Zagreba, poslovni broj OV-19074/2010 koji su sklopili tuženik kao vjerovnik, društvo Destilerija d.o.o. kao dužnik i prvotuzitelj kao založni dužnik i na temelju Sporazuma o osiguranju novčane tražbine osnivanjem založnog prava na nekretninama od 15. siječnja 2010., solemniziranog 18. siječnja 2010. kod javnog bilježnika Zdenka Firda iz Zagreba, poslovni broj OV-637/2010 koji su sklopili tuženik kao vjerovnik, drugotuzitelj kao dužnik i prvotuzitelj kao založni dužnik.

Tužitelji smatraju da je odredba čl. 9. st. 2. svih navedenih Sporazuma protivna odredbama čl. 262. Ovršnog zakona u vezi s čl. 254. i čl. 269. OZ-a te odredbama čl. 54. st. 1. i st. 6. Zakona o javnom bilježništvu („Narodne novine“ broj: 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09; dalje: ZJB). Slijedom navedenog, tužitelji smatraju da su Sporazumi ništetni na temelju odredbe čl. 270. i čl. 272. ZOO-a.

Naime, tužitelji smatraju da se Sporazumima osigurava buduća neodrediva visina tražbine po određenim pravnim poslovima, jer je odredbom čl. 1. svakog od prethodno navedenih Sporazuma predviđen najviši iznos mogućih tražbina banke (tuženika), a odredbom čl. 9. st. 2. svih Sporazuma određeno je da banka (tuženik) na temelju te isprave može neposredno provesti ovrhu radi naplate dospjelih potraživanja iz čl. 1. Sporazuma, odmah po dospelosti potraživanja.

Međutim, pogrešno je shvaćanje tužitelja da se sporazumima osigurava neodrediva visina tražbine. Sporazumima je osigurana najviša moguća visina tražbine, a budući da je odredbom čl. 1. st. 3. Sporazuma utvrđena suglasnost stranaka da izvadak iz poslovnih knjiga banke predstavlja dokaz o visini i dospijecu tražbina banke, tražbina tuženika je određiva.

Stoga odredba čl. 9. st. 2. Sporazuma nije protivna niti odredbama čl. 262. OZ-a u vezi s čl. 254. i čl. 269. OZ-a, niti odredbama čl. 54. st. 1. i st. 6. ZJB.

Sporazumi o osiguranju novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretninama nisu ništetni u smislu odredbe čl. 270. st. 1. ZOO-a koji propisuje ništetnost ugovora u slučaju da je činidba nemoguća, nedopuštena, neodređena ili neodrediva, jer je činidba na koju se tuženik obvezao određiva.

Svakako valja napomenuti i da je prvotужitelj u svakom od navedenih Sporazuma, u smislu odredaba čl. 263. i 269. OZ-a, dao izričitu suglasnost tuženiku da na temelju Sporazuma, na nekretninama prvotужitelja bez ikakve njegove daljnje privole bezuvjetno i neopozivo u svoju korist uknjiži založno pravo – hipoteku radi osiguranja naplate tražbina koje iz Sporazuma proizlaze.

Odredbom čl. 222. st. 1. ZOO-a propisano je da, kad protekne vrijeme zastare, vjerovnik čija je tražbina osigurana zalogom ili hipotekom može se namiriti samo iz opterećene stvari ako je drži u rukama ili ako je njegovo pravo upisano u javnoj knjizi.

Zato su neosnovani navodi tužitelja da založno pravo, kao sporedno, može trajati samo dok traje tražbina koju osigurava.

Tražbine tuženika, što nije bilo prieporno, osigurane su hipotekama upisanim u zemljišnim knjigama, slijedom čega je prigovor zastare, s obzirom na odredbu čl. 222. st. 1. ZOO-a, neosnovan.

Napominje se i da je založno pravo ograničeno stvarno pravo na određenoj stvari (zalogu) koje ovlašćuje svog nositelja (založnoga vjerovnika) da određenu tražbinu, ne bude li mu o dospeljeću ispunjena, namiri iz vrijednosti te stvari, ma čija ona bila, a njezin svagdašnji vlasnik (založni dužnik) dužan je to trpjeti.

Stoga su bez utjecaja na pravo tuženika da svoju tražbinu namiri iz vrijednosti nekretnina navodi tužitelja o tome da nekretnine koje su opterećene zalogom nisu vlasništvo korisnika kredita i da založnim pravom nije osiguravano potraživanje tuženika prema založnom dužniku već prema pojedinom tužitelju.

Založni dužnik i osobni dužnik založnog vjerovnika ne moraju biti ista osoba, i to ne utječe na pravo založnog vjerovnika da svoju tražbinu namiri iz vrijednosti založene stvari.

Slijedom svega prethodno iznijetog, proizlazi da potraživanje tuženika u odnosu na tražbine s osnove zadužnica te tražbine koje su osigurane upisanim založnim pravom nije zastarjelo. Tužitelji nisu dokazali niti da su tražbine tuženika prestale ispunjenjem. Naime, iako su na navedenu okolnost tužitelji predložili izvođenje dokaza vještačenjem, nisu položili predujam potreban za izvođenje tog dokaza te on nije izveden. Stoga je tvrdnju tužitelja da je tražbina tuženika prestala ispunjenjem, primjenom pravila o teretu dokazivanja valjalo ocijeniti nedokazanom.

Zato je na temelju odredbe čl. 373.a st. 1. t. 2. ZPP-a odlučeno kao u izreci ove presude.

U odnosu na dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na povrat bjanko akceptiranih mjenica, a u odnosu na koji zahtjev prvostupanjska presuda ne sadrži bilo kakve razloge, nisu ispunjeni uvjeti za primjenu odredbe čl. 373.a ZPP-a.

Tužitelji ni u tužbi, ni u daljnjem tijeku postupka, nisu ni na koji način precizirali povrat kojih konkretnih mjenica traže (primjerice, naznakom serijskog broja mjenice), već navode samo da traže povrat bjanko akceptiranih mjenica koje su dane kao sredstvo osiguranja pojedinih ugovora o kreditu.

Tužba treba, između ostalog, sadržavati određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja (čl. 186. st. 1. ZPP-a). Zahtjev za povrat bjanko akceptiranih mjenica, bez preciziranja o kojim se konkretno mjenicama radi, nije dovoljno određen da bi se po njemu moglo postupiti. Stoga je u ovom dijelu prvostupanjski sud trebao primjenom ovlaštenja iz čl. 109. ZPP-a vratiti tužbu na dopunu, kako bi tužitelji precizirali povrat kojih mjenica zahtijevaju.

Slijedom prethodno navedenog, na temelju odredbe čl. 369. st. 1. ZPP-a odlučeno je kao u točki I. izreke ovog rješenja.

Budući da odluka o troškovima postupka ovisi o odluci o glavnoj stvari (čl. 154. ZPP), valjalo je ukinuti i odluku o troškovima.

Prvostupanjskom se sudu napominje da, prilikom odlučivanja o troškovima postupka, vodi računa o odredbi čl. 161. st. 1. ZPP-a prema kojoj suparničari podmiruju troškove na jednake dijelove, međutim, ako proizlazi da postoji znatna razlika u pogledu njihova udjela u predmetu spora, sud će prema razmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova nadoknaditi svaki od suparničara (čl. 161. st. 2. ZPP-a).

To znači da je nalog za plaćanje troška postupka trebalo odrediti tako da svakome od njih posebno bude naložen razmjeran dio troška, prilikom čijeg izračuna je potrebno uzeti u obzir postotak tražbina pojedinih tužitelja u odnosu na zbroj iznosa tih tražbina, broj bodova po tarifi za odvjetničke radnje i sastavljanje podnesaka koji bi mogao biti priznat tuženiku u odnosu na vrijednost predmeta spora svakog pojedinačnog iznosa tužbenog zahtjeva, te broj tih odvjetničkih radnji i važeću stopu PDV-a.

Napominje se i da tužitelji osnovano ističu da prema odredbi čl. 4. st. 2. Zakona o sudskim pristojbama („Narodne novine“ broj: 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13, 110/15) obveza plaćanja pristojbe za odgovor na tužbu nastaje po pravomoćnom završetku postupka za svaku stranku razmjerno uspjehu u parnici. Dakle, u slučaju da tuženik u cijelosti uspije u sporu trošak sudske pristojbe na odgovor na tužbu podmiruje tužitelj, slijedom čega tuženik nema pravo na naknadu ovog troška jer mu nije ni nastao.

Odluka u točki II. izreke ovog rješenja donijeta je na temelju odredbe čl. 166. st. 3. i st. 4. ZPP-a.

U ponovnom će postupku prvostupanjski sud primijeniti ovlaštenje iz čl. 109. ZPP-a i vratiti tužbu na dopunu, kako bi tužitelji precizirali povrat kojih mjenica zahtijevaju. Nakon utvrđivanja povrat kojih konkretnih mjenica tužitelji zahtijevaju, prilikom odlučivanja o

prigovoru zastare koji su tužitelji istaknuli u odnosu na mjenična potraživanja, prvostupanjski će sud primijeniti odredbe čl. 78. Zakona o mjenici („Narodne novine“ broj: 74/94, 92/10; dalje: ZM). Također se prvostupanjskom sudu ukazuje na pravno shvaćanje zauzeto na 4. sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske Su IV g 46/07-4 održanoj 16. travnja 2007. prema kojem je ništetna odredba sporazuma o popunjavanju bianco mjenice po kojoj je imatelj bianco mjenice ovlašten po svojoj volji učiniti bianco mjenice dospjelom. U tom slučaju dospelost mjenice se određuje u skladu s osnovnim pravnim poslom.

U nepobijanom dijelu pod točkama IV. i V. izreke prvostupanjska presuda ostaje neizmijenjena (čl. 365. st. 1. ZPP-a).

Zagreb, 25. lipnja 2020.

Predsjednik vijeća
Raoul Dubravec

Broj zapisa: **17898-3175c**

Kontrolni broj: **01103-f52c3-aabb9**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:

CN=RAOUL DUBRAVEC, L=ZAGREB, O=VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE,
C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://usluge.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti-dokumenta/>

unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Visoki trgovački sud Republike Hrvatske** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.